

Наукові перспективи
Видавнича група

Все буде Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ НАУКИ

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"
СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"
СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

Спецвипуск
Криворізького державного
педагогічного університету

№ 5 (10) 2022

Видавнича група «Наукові перспективи»

Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук України»

**Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з
духовно-морального виховання»**

*за сприяння громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління»*

«Перспективи та інновації науки»
СПЕЦВИПУСК

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 5(10) 2022

Київ – 2022

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

**Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of
Spiritual and Moral Education"**

*with the assistance of the public scientific organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences
in Public Administration"*

"Prospects and innovations of science"
special issue

(Series "Pedagogy ", Series " Psychology ", Series " Medicine ")

Issue № 5(10) 2022

Kiev – 2022

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)» спецвипуск: журнал. 2022. № 5(10) 2022. С. 234

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 10.05.2022, № 3/5-22)

Журнал видається за активної підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва"

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index

Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», виконавчий директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

- **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Балахтар Катерина Сергіївна** — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов Національного університету ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Біляковська Ольга Орестівна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
- **Васильєв Авер'ян Григорович** — доктор філософії (з медицини) PhD, медичний директор країн Перської затоки, GlaxoSmithKline (Дубай, ОАЕ)
- **Вергун Андрій Романович** — доктор медичних наук, доцент кафедри сімейної медицини, лікар-хірург вищої категорії, антиплагіатний експерт, старший інспектор наукового відділу, відповідальний за виявлення плагіату в наукових і навчально-методичних працях Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
- **Вовк Вікторія Миколаївна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
- **Гвожджєвіч Сильвія** — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
- **Головач Наталія Василівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Гудзенко Ганна Володимирівна** — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Гуменникова Тамара Рудольфівна** — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Долгова Олена Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Древіцька Оксана Остапівна** — доктор медичних наук, доцент, професор кафедри медичної психології Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Журавльова Лариса Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- **Заячківська Оксана Василівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

- **Інжисвська Леся Анатоліївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Ічанська Олена Михайлівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Кардаш Оксана Любомирівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- **Коваленко Олена Михайлівна** — кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- **Ковальчук Анна Сергіївна** - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Коломоєць Андрій Володимирович** — кандидат медичних наук, директор «Медсервісгруп» (Київ, Україна)
- **Коляденко Ніна Володимирівна** — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Корнієнко Петро Сергійович** — доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з колежами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- **Кравчук Володимир Миколайович** — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- **Лігоцький Анатолій Олексійович** — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
- **Лич (Назарук) Оксана Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Макаренко Олександр Миколайович** — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Мальцев Дмитро Валерійович** — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Марушева Олександра Анатоліївна** — доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- **Мельник Володимир Степанович** — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
- **Мідельський Сергій Людвигович** – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
- **Міхальський Томаш** — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- **Миргород-Карпова Валерія Валеріївна** - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- **Михальчук Василь Миколайович** — доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник охорони здоров'я України, завідувач кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- **Нікульчев Микола Олександрович** – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна)
- **Помиткін Едуард Олександрович** — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
- **Помиткіна Любов Віталіївна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Приходькіна Наталія Олексіївна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Радзіховська Наталія Станіславівна** — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Стовбан Микола Петрович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології з курсом професійних хвороб, заступник генерального директора комунального некомерційного підприємства "Івано-Франківська обласна клінічна інфекційна лікарня Івано-Франківської Обласної Ради" (Івано-Франківськ, Україна)
- **Трушкіна Наталія Валеріївна** — кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- **Турчинова Ганна Володимирівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- **Хохліна Олена Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Цимбалюк Руслан Степанович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна)
- **Чаусова Тетяна Володимирівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Чумак Оксана Володимирівна** — доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- **Яковицька Лада Савелівна** — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Бондар К.М., Квітка Н.В. <i>ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ ПАРТИЦИПАЦІЇ НА АНТИЦИПАЦІЮ РОЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА</i>	8
Гапоненко Л.О. <i>ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ДИСКУРС РЕФЛЕКСІЇ ПРОФЕСІЙНО-РОЛЬОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ</i>	21
Маєр Ю.В. <i>ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА ОСНОВНИХ РОЛЕЙ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ ЖІНКИ</i>	39
Мірошник З.М., Горбачова О.Ю. <i>ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕНТ РОЛЬОВОГО РЕПЕРТУАРУ СУЧАСНОГО ПСИХОЛОГА</i>	53
Мішака Н.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ РОЛЬОВОГО РЕПЕРТУАРУ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НУШ</i>	69
Остапчук О.Є. <i>МОЖЛИВОСТІ РОЛЬОВОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ І РОЗВИТКУ ГУМАНІТАРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ</i>	83
Свірська Ж.М. <i>СИТУАЦІЙНО-РОЛЬОВА ДЕЗАДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ</i>	99
Сошина Ю.М., Михайленко О.Ю. <i>ПСИХОДІАГНОСТИКА РОЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ</i>	116
Талаш І.О. <i>РОЛЕГРАМА ЯК ТЕХНІКА КАР'ЄРНОГО САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ</i>	126

Чаркіна О.А., Гукасян К.О. <i>ОБҐРУНТУВАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ КЛІНІЧНИХ РОЛЬОВИХ ІГОР У КОРЕКЦІЇ ОСОБИСТІСНОЇ АНОМАЛЬНОСТІ МАТЕРІВ ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗВИТКУ</i>	143
Шаповал І.М., Кузіна Є.І. <i>РОЛЬОВА ЗРІЛІСТЬ ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИК</i>	170
Шестопалова О.П., Гончарова Т.Ю. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-РОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ЗАСОБАМИ КІНО-ВІДЕОТЕРАПІЇ</i>	188
Шило О.С. <i>РОЛЬОВИЙ ДІАПАЗОН ПСИХОЛОГА-ПРОФЕСІОНАЛА</i>	199
Шимко І.М., Василюк Т.Г. <i>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ НА ЗАСАДАХ РОЛЬОВОГО ПІДХОДУ</i>	214

ПЕРЕДМОВА

Проблема рольового потенціалу сучасного фахівця може бути розкрита з позиції особистісного, рольового та особистісно рольового підходу. Наукова праця присвячена ґрунтовному вивченню проблеми рольового потенціалу особистісно зрілої людини. Рольовий розвиток, рольова поведінка, рольова взаємодія, рольове комунікування – ось перелік основних проблем, які порушуються в даній роботі. Головна ідея монографії полягає в об'єднанні нових поглядів, в обґрунтуванні нових гіпотез та презентації нових підходів до вирішення поставлених завдань.

Відповідно до теорії ролей, кожна людина існує та розвивається лише за умови перебування в певній соціальній групі та за умови прийняття і виконання певної ролі. У зв'язку з тим, що особистісно зріла людина характеризується міжперсональними зв'язками, представленими специфічними сполученнями ролей, рольових списків, діапазонів та репертуарів, одним із шляхів розширення рольового потенціалу є актуалізація рольового репертуару особистості фахівця.

Відпрацьовані та компетентно виконані ролі представниками професій типу «людина-людина» (учитель, учитель-асистент, психолог, практичний психолог, педагог, соціальний педагог) представлені у вигляді рольових профілів, рольових кластерів та рольових груп. Авторами монографії детально проаналізовано та систематизовано комплекс технік та методичних прийомів.

У підготовці наукової праці взяли участь представники різних професій (професори, доценти, психологи, педагоги, соціальні педагоги, вчителі, вчителі-асистенти, молоді вчені, аспіранти, та інші члени наукової спільноти КДПУ та міста).

Висловлюємо сподівання, що представлені у журналі наукові розвідки слугуватимуть дієвим орієнтиром у діяльності психологів-професіоналів, вчителів різних закладів освіти, соціальних педагогів та соціальних робітників, а також можуть використовуватися як методологічне підґрунтя для подальшої розробки альтернативного змісту навчальних курсів й створення сприятливої атмосфери задля розвитку особистісної зрілості.

Маємо надію, що презентовані авторами наукові ідеї та практичні здобутки викличуть у читачів інтерес та бажання більш детального ознайомлення й аналізу проблеми.

Від імені авторського колективу,
з повагою *Зоя Мірошник*

УДК 159.95+165.6/.8

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-5\(10\)-8-20](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-5(10)-8-20)

Бондар Катерина Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології, Криворізький державний педагогічний університет, проспект Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, 50000 <https://orcid.org/0000-0002-2441-4203>

Квітка Наталія Вікторівна, здобувач PhD в галузі психології <https://orcid.org/0000-0001-8485-5118>

ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ ПАРТИСИПАЦІЇ НА АНТИЦИПАЦІЮ РОЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА

Анотація. В дослідженні окреслено вплив магічного мислення та механізмів партисипації на викривлення антиципації особистістю ролі психолога на прикладі курсів психологічної самоосвіти в Україні. Зокрема, розкрито основні вимоги до професійної ролі психолога в Україні, інших країнах Європи, США та Канади, відповідно до нормативних документів. США та Канада містять більш високі та визначені вимоги до психологів-практиків. Психологи-практики у США та Канаді мають підтверджувати відповідність професійним вимогам шляхом додаткової екзаменації та отримання ліцензії. Конкретні вимоги до психологів-практиків у США та Канаді визначаються в межах кожного окремого штату та можуть відрізнятися. В Україні та Європі здійснена спроба розробки стандартів до психологів-практиків в рамках Європейської організації «EFPA» та її членів. Відповідність цим стандартам є обов'язковим для членства у «EFPA». Проте не є обов'язковим для здійснення психологами практики. Універсальними вимогами, що однаково згадуються в США та країнах Європи для психологів практиків, є: наявність вищої психологічної освіти та членство у визнаній психологічній асоціації. В цілому, зміст професійної ролі психолога є невизначеним, варіабельним, а не універсальним. Результати дослідження прояснюють, що контент проаналізованих он-лайн курсів українського простору психологічної самоосвіти об'єднує спільна ідея, яка впливає з логіки магічного мислення, про можливість використання певного алгоритму дій для впливу на внутрішню і зовнішню дійсність споживача. Така апеляція до емоційного магічного досвіду в поєднанні з ідеєю алгоритму виконання створює ефект партисипації у діяльності психолога-практика на фоні невизначеності рольової компетентності психолога.

Ключові слова: антиципація, партисипація, магічне мислення, професійна роль психолога, рольова компетентність.

Bondar Kateryna Mykolayivna, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Practical Psychology, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54 Gagarina Avenue, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk Region, 50000 <https://orcid.org/0000-0002-2441-4203>

Kvitka Natalia Viktorivna, PhD candidate in the field of psychology
<https://orcid.org/0000-0001-8485-5118>

THE INFLUENCE OF THE MECHANISM OF PARTICIPATION ON THE ANTICIPATION OF THE ROLE COMPETENCE OF A PSYCHOLOGIST

Abstract. The study outlines the influence of magical thinking and mechanisms of participation on the distortion of anticipation of the role of the psychologist's by individual's on the example of psychological self-education courses in Ukraine. In particular, the basic requirements for the professional role of a psychologist in Ukraine, other European countries, the United States and Canada, in accordance with regulations, are revealed. The USA and Canada have higher and more defined requirements for practitioner psychologists. Practitioner psychologists in the USA and Canada must verify their professional requirements through additional examinations and getting a license. The specific requirements for practitioner psychologists in the United States and Canada are determined by each state and can vary. An attempt has been made in Ukraine and Europe to develop standards for practitioner psychologists within the framework of the European Organization "EFPA" and its members. Compliance with these standards is required for membership in "EFPA". However, it's not required for psychologists to conduct a professional practice. Universal requirements that are equally mentioned in the USA and European countries for practicing psychologists are: higher psychological education and membership in a recognized psychological association. In general, the content of the professional role of a psychologist is uncertain, variable, not universal. The results of the study clarify that the content of the analyzed on-line courses of the Ukrainian space of psychological self-education is united by a common idea, which follows from the logic of magical thinking, about the possibility of using a certain algorithm to influence the internal and external reality of the consumer. Such an appeal to the emotional magical experience in combination with the idea of the algorithm of execution creates the effect of participation in the activities of a psychologist-practitioner against the background of the uncertainty of the role competence of the psychologist.

Keywords: anticipation, participation, magical thinking, the professional role of a psychologist, role competence.

Постановка проблеми. Сфера психологічних послуг у сучасному інформаційному та соціальному просторі набуває стрімкого поширення. Хоча

перші наукові психологічні дослідження на теренах України розпочалися з середини XIX ст., масово психологічний супровід набув чинності для українського суспільства починаючи із кінця 80-х XX ст., коли була вперше введена ставка шкільного психолога у навчально-виховних закладах [8]. Зараз пошук та отримання послуг психологічної освіти та самоосвіти психолога є доступною справою. У тому числі, за допомогою соціальних мереж та онлайн платформ (YouTube, Facebook, Instagram, Coursera та ін.), через які рекламують послуги психологічної освіти та самоосвіти. Наприклад, у пошуковому рядку платформи YouTube в грудні 2021 року якщо ми вводили запит «Психологічні курси» та обирали у фільтрах лише «Канали», то можна було отримати більше 1326 сторінок фахівців України, що викладають експертні відео-матеріали, лекторії, марафони та стріми [9, 11]. Проте залишається питання, чи насправді зазначений контент, презентований авторами, призначений для освіти та самоосвіти психолога? Метою даної публікації є аналіз відмінності між конструктом професійної рольової компетентності психолога, який зафіксований у вітчизняних та міжнародних документах, що регулюють психологічну діяльність та роллю, що просувається в рамках ТОП-3 психологічних курсів самоосвіти на теренах України.

За для вирішення поставленої мети ми здійснили теоретико-методологічний аналіз конструкту «кваліфікований психолог». Нас цікавлять також точки перетину механізму партисипації у взаємозв'язку з передбаченням (антиципацією) рольової компетентності сучасного психолога.

Теоретико-методологічною основою стали публікації щодо психології антиципації в роботах К. Бондар, І. Батраченко, Є. Головахи; рольової компетентності в працях П. Горностая, З. Мірошник; партисипації як механізму магічного мислення в роботах П. Леві-Брюля, В. Суботіна; професійного вибору в роботах О. Шестопалової. Семантичні характеристики конструкту психолога-професіонала ми розуміємо в рамках трактування цієї проблеми З. Мірошник, В. Петренком, О. Шестопаловою [7, 15]. Насамперед, буде надано визначення механізму партисипації як компоненту магічного мислення та означення його впливу на викривлення професійного сприйняття особистістю рольової професійної компетентності (рольової компетентності психолога). Надалі, буде окреслено основні вимоги до ролі психолога в Україні та зарубіжжі у порівнянні з рольовою моделлю он-лайн марафонів самоосвіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес антиципування в даному контексті теоретико-методологічного дослідження конструкту рольової компетентності психолога розглядаємо передусім із двох позицій: як здатність до використання професійного досвіду для ймовірнісного прогнозування клієнтської ситуації та налаштування клієнта щодо підготовки до майбутніх подій [1, 13]. Та другої позиції, що спирається на визначення антиципації як передбачення подій у формі адекватних усвідомлених уявлень та рефлексивної моделі бажаного майбутнього, а також адекватної оцінки актуальних та

потенційних можливостей особистості професіонала, що дозволяє діяти з часовим випередженням щодо власної рольової поведінки [13]. В межах другого визначення термін вказує на тенденцію прогнозування негативних наслідків власної професійної діяльності і як результат утримання від певних дій.

Підкреслимо, що П. Горностай говорить про *внутрішню роль* як необхідний компонент антиципації діяльності, зокрема, професійної. Автор наголошує про можливість використання у психотерапії антиципації успіху, як ресурсу самостворення як потужного механізму позитивних змін [6]. Отже, у антиципації рольової компетентності психолога прояв оптимізму – песимізму визначатиме змістовні характеристики прогнозів професійної рольової компетентності. *Рольова компетентність* в теорії П. Горностая, визначається як сукупність здібностей та вмінь вирішувати особистісні життєві задачі, що пов'язані з рольовою взаємодією. В свою чергу, остання містить виконання ролей, у структурі якого є рольові очікування та поведінка. Розглядаючи основні види дисгармоній в системі ролей особистості, автор зводить їх до рольової недостатності в двох основних формах – рольовий дефіцит та атрофія ролі; рольовий інфантилізм: рольові девіації та рольовий конфлікт. Одночасно, автор вводить поняття рольової некомпетентності, що й містить основні види дисгармоній [6].

В свою чергу, *магічне мислення* є особливою формою мислення, в якості іллогічного причинного міркування, що має свій прояв у формі магічних вірувань. Магічне мислення виступає якості переконаності особи у своїй здатності символічними фізичними або розумовими діями чинити вирішальний вплив на дійсність [18]. Магічне мислення являє собою спосіб пов'язати дійсність через нестачу логічних та абстрактних пояснень того, що відбувається [11,12,16,18].

Існують дослідження, що доводять спільність навіювання, заснованого на магічному світосприйнятті, і навіювання, що використовується в психотерапії [18]. З позицій антропології в основі лежить *механізм партисипації*, тобто причетності (дотик, перенесення, симпатія) між істотами або предметами та асоційованими колективними афективними уявленнями [18]. Магічне мислення складають містичні комплекси, у яких емоційні елементи управляють самою думкою [12]. Загалом, магічне мислення сприймається як одна з форм саморегуляції (як різновид самонавіювання) і як особливий тип психологічних захистів, який може бути представлений як у конструктивній, так і деструктивній формі [16, 12, 18].

Е. Суботський в своїй публікації доводить подібність між магічним і звичайним навіюванням, використовуваним зокрема й у психотерапії [18]. Автор описує, що на першому етапі дослідження випробуванням пропонували уявити їхнє майбутнє життя. Потім, на другому етапі на антиципацію майбутнього експериментатори впливали шляхом магічного та звичайного навіювання. Зокрема, в експерименті з магічним навіюванням досліджуваним

пропонували уявити, що на вулиці до них підійшла жінка-провидиця і запропонувала накласти на їхню долю магічне заклинання (позитивне заклинання (бажаний результат) та погане закляття (небажаний результат) [18]. А в експерименті зі звичайним навіюванням, - учасникам демонстрували ряд цифр на екрані комп'ютера та деталізували, що кожна з цифр позначає проблему в їхньому майбутньому житті, потім пропонували уявити, що якщо експериментатор вилучить ряд цифр із екрана, то кількість проблем зменшиться (бажаний результат), або навпаки додасть, то збільшиться (небажаний результат) [18]. Дизайн експерименту містив наступні умови: в обох групах учасників запитували згоди на подібну маніпуляцію або відмову від неї; далі запитували про ступінь переконання, про те що виконані маніпуляції можуть вплинути на їхнє майбутнє життя [18].

Е. Суботинський за результатами експерименту вказує, що, з одного боку, випробувані спростовували ймовірність впливу на їх долю магічного заклинання чи зміни кількості цифр на екрані. Однак, з іншого боку, у своїх діях продемонстрували віру у цю можливість: у разі бажаного результату розподіл негативних та позитивних відповідей був приблизно однаковим, коли як за небажаного результату абсолютна більшість піддослідних забороняли робити маніпуляції [18]. Цей експеримент, показав однакову ефективність магічного та звичайного навіювання та підтверджує той факт, що обидва типи навіювання мають одні й ті ж психологічні механізми, основу яких лежить феномен партисипації [18].

Таким чином, Е. Суботський вказує на те, що сугестивні техніки переконання, що використовуються в релігійних, політичних, психотерапевтичних та комерційних практиках, сьогодні можуть розглядатися як історичні наступники магічних практик маніпуляції масовою свідомістю. Це також означає, що як архаїчна, так і сучасна ментальність засновані на одних і тих же психологічних механізмів комунікації [18].

Виклад основного матеріалу дослідження. Стандарти професійної діяльності психолога перебувають у постійному процесі модернізації в Україні та зарубіжжі [1, 3]. Це відбувається завдяки розвитку психологічної науки в цілому (створенню науково-дослідницьких інститутів, нових освітньо-кваліфікаційних програм з психології) та зростанню чисельності психологічних спільнот. Останні намагаються сприяти поширенню психологічних знань серед суспільства, професійному зростанню фахівців з психології, роблять спроби систематизувати професійні стандарти діяльності психолога та зробити їх спільними та необхідними для усіх практикуючих психологів. Так, наприклад, найбільш вагомими психологічними спільнотами є «American Psychological Association (APA)» для США та Канади, «European Federation of Psychologists' Associations (EFPA)» для ЄС, до складу якої входить 38 національних асоціацій, у т. ч. членом якої є Україна в рамках ГС «Національна психологічна асоціація

(НПА)» [2, 3]. Кожна з двох означених організацій транслює певні стандарти до психологів-практиків.

EFPA фіксує стандарти освіти та професійного тренування психологів у документі «EuroPsy» [3]. Даний документ не є ліцензією на здійснення професійної практики психологами, але є європейським кваліфікаційним стандартом, що доповнює національні. Психолог, який отримав сертифікат «EuroPsy», вноситься до реєстру, з якого може здійснюватися пошук спеціалістів особами, які потребують на психологічну допомогу. Фахівці, внесені до даного реєстру, вважаються тими, які відповідають європейським стандартам професії психолога. Даний сертифікат видається у двох напрямках:

1) «EuroPsy Basic» – для фахівців-психологів без додаткового кваліфікаційного рівня. Щоб його отримати, необхідно дотриматися наступних вимог:

1.1. п'ятирічна освіта в університеті з психології з визнаною навчальною програмою;

1.2. рік супервізійної практики;

1.3. необхідність підтверджувати право володіти сертифікатом «EuroPsy Basic» кожні 7 років відповідно до: вищеозначених вимог, знання етичного кодексу та здатності підтвердити своє постійне професійне зростання (Continuing Professional Development).

2) «EuroPsy Specialization» – для тих, хто має намір підтвердити власний кваліфікаційний рівень в наступних галузях:

2.1. психотерапія:

2.1.1. відповідність всім вимогам «EuroPsy Basic»;

2.1.2. не менше 90 ECTS додаткового навчання з обраного напрямку, з яких 400 годин має бути присвячено теорії;

2.1.3. щонайменше три роки аспірантської практики, з яких 500 годин – це практика під супервізіями;

2.1.4. не менше 150 годин супервізій (у середньому 50 на рік).

2.2. психологія праці, психологія організацій (Organizational Psychology):

2.2.1. щонайменше 90 ECTS додаткового навчання з обраного напрямку (2400 годин), з яких 60 (1600 годин) мають бути присвячені курсам, а 30 (800 годин) – прикладним дослідженням, оцінці чи втручанню;

2.2.2. принаймні три роки аспірантської практики, з яких 400 годин на рік (усього 1200 годин) – це практика під керівництвом супервізора, позначена як «тренувана професійна практика» («coached professional practice»);

2.2.3. не менше 150 годин супервізій (у середньому 50 на рік);

2.2.4. принаймні 100 годин (4 ECTS) особистого професійного розвитку на момент подачі заявки на отримання сертифікату, включені до 90 ECTS для подальшого навчання [3].

У США та Канаді ліцензування психологів відбувається на рівні окремих штатів, які самі визначають вимоги до фахівців відповідно до таких напрямків:

Психолог, Шкільний психолог, Поведінковий Аналітик, Психолог-асоційований (Psychology Associate). Іншими словами, вимоги до ліцензування можуть різнитися в різних штатах. Так, наприклад, в більшості штатів однією з основних вимог на отримання ліцензії психолога (яка дає можливість вести психологічну практику) є наявність докторського ступеня з психології. Проте у штаті Ньюфаундленд для цього необхідним та достатнім на момент написання даного тексту є ступінь магістра психології. Спільними для усіх штатів є наступні вимоги, зазначені на сайті Асоціації державних і провінційних психологічних рад (Association of State and Provincial Psychology Boards):

- ступінь магістра психології або вище;
- іспит на професійну практику з психології (Examination for Professional Practice in Psychology);
- свідоцтво про професійну кваліфікацію з психології (Certificate of Professional Qualification in Psychology), надане Асоціацією державних та провінційних психологічних рад [2].

Узагальнюючи спільні вимоги до отримання ліцензії на ведення психологічної практики у США та Канаді, можна відзначити в якості основного аспект підтвердження спеціально створеним органом професійної придатності фахівця через екзаменацію, що є додатковою до здобутого науково-кваліфікаційного рівня у вищому навчальному закладі. До індивідуальних вимог, що висуває кожен штат, можуть відноситися: години міжнародних стажувань, усний екзамен, екзамен з юриспруденції, сертифікація Американською або Канадською асоціацією психологів та ін [4].

В Україні на законодавчому рівні здійснена спроба систематизувати стандарти до професії психолога в закладі освіти (наказ Міністерства освіти від 24.11.2020 № 2425). Вони втілені у наступних компетентностях : громадська, соціальна, цифрова, особиста, навчальна, лідерська, підприємницька, мовна, етична [1]. Хоча документ і містить означені компетентності, проте не має інформації про необхідність їх підтвердження або проходження відповідних випробувань, які б дозволяли з'ясувати та/або моніторити їх наявність або відсутність у фахівця. Освітній рівень бакалавра або спеціаліста є достатнім для обіймання посади психолога у закладі освіти.

Узагальнені результати щодо вимог до психолога як фахівця (що впливають з проаналізованих нами документів) наведені у таблиці 1.1. Аналізуючи їх, можна дійти до висновку, що до ролі компетентного психолога в США та Канаді висуваються високі вимоги щодо освітньо-кваліфікаційного рівня та здатності підтвердити власну компетентність (крізь іспити). В США та Канаді робиться акцент саме на здобуття ліцензії, як необхідної умови отримання права вести практику в якості психолога. В той самий час в європейських країнах-членах ЄФРА лише висуваються певні стандарти до психолога-практика, які є бажаними, але не обов'язковими. Українська психологічна спільнота переймає професійні вимоги до психологів-практиків з

міжнародного досвіду та намагається їх доповнювати в рамках роботи відповідних спільнот, як ГС НПА. Для США, Канади, та країн Європи універсальною складовою ролі фахівця з психології є наявність в останнього вищої освіти з відповідної спеціальності. Членство психолога в організаціях, таких як АРА, та національних підрозділах EFPA свідчить про його професійну компетентність. Отже, передбачуваними нами компонентами рольової моделі компетентного психолога є фахова психологічна освіта та належність до відповідної психологічної організації.

Табл. 1.1.

**Вимоги до фахівця-психолога, що веде
приватну практику, в Україні та зарубіжжі**

Критерії	Україна	США та Канада	Європа
Необхідність здобуття ліцензії для здійснення психологічної діяльності	Відсутня	Присутня в рамках вимог штату, де відбувається ліцензування	Відсутня
Наявність додаткових позауніверситетських фахових випробувань для підтвердження фахової психологічної компетентності	Умовно присутні в рамках членства України в EFPA	Присутні	Умовно присутні
Необхідний та достатній освітньо-кваліфікаційний рівень для ведення приватної психологічної практики	Бакалавр	PhD у галузі психології (рідше – магістр психології)	Бакалавр (для сертифікації EFPA – магістр)
Необхідний та достатній освітньо-кваліфікаційний рівень для ведення психологічної практики в закладах освіти	Спеціаліст, бакалавр	Магістр	Бакалавр
Необхідність отримання від уповноваженого органу підтвердження про проходження супервізій для підтвердження професійної кваліфікації	Умовно присутня в рамках членства України в EFPA	Присутня в рамках вимог кожного окремого штату до ліцензування психологів	Умовно присутня

Офіційні документи та міжнародні стандарти фіксують лише формальні вимоги до фахівця з психології, як такого, проте не визначають вимог до змісту

його діяльності. Дані вимоги визначаються локально під час дипломної та післядипломної підготовки психологів та в контексті досліджень, спрямованих на наукове осмислення конкретних моделей поведінки, адекватних змісту професійної діяльності фахівця (тобто ролей, за Мірошник З.М.) [7]. Іншими словами, це створює проблему визначення конкретної рольової моделі професії психолога, якщо здійснювати спроби визначити її не лише з точки зору формальних загальноприйнятих вимог, зафіксованих у певних документах міжнародних організацій та їх національних підрозділів. Причому ця проблема є глобальною для наукової психологічної спільноти в цілому. Адже, в межах функціонування науково-дослідницької системи та системи фахової підготовки психологів в кожній країні може формуватися локальне, притаманне лише їй уявлення про зміст психологічної діяльності психолога, продиктоване саме специфікою цієї країни. Це також стосується отримання фахівцями додаткової спеціалізації з різних психологічних (психотерапевтичних) напрямків, які мають своє (часто суперечливе з іншими напрямками) уявлення про те, якої моделі поведінки має дотримуватися психолог в роботі [15].

Означена невизначеність конкретного змісту професійної діяльності психолога (та стандартів її виконання), локальність наукових спроб її визначення (а не всезагальність), на нашу думку, дещо унеможлиблює адекватну презентацію професійної ролі психолога в цілому та створює простір для її більш широкого трактування в межах наукових досліджень, та більш вільного – в межах курсів психологічної самоосвіти (які презентовані їх авторами в якості фахових) в соціальних мережах. Зовнішньою метою таких курсів є надання слухачам певних психологічних компетентностей, знань, умінь та навичок, які дозволили би їм доповнити власну професійну роль. Проте виникає питання, чи адекватно та не викривлено зміст цих курсів доповнює цю роль. Так, зокрема, ТОП-3 курсів України психологічної самоосвіти є спеціалізації в галузі арт-терапії діапазоном від 8 до 60 годин з додатковим консультуванням особистої проблематики. За стандартом АРА арт-терапія – це інструментарій клінічного психолога, який працює зі складними випадками та має досвід спеціалізації і супервізій 1500 годин [2]. У той самий час, для оволодіння зазначеними нами курсами до слухачів не висувається таких вимог. Для українських реалій спеціалізація в арт-терапії – це, зокрема, марафони та онлайн семінари з домашніми завданнями, що на меті формують самопізнання курсанта, його аналіз емоційного стану через спонтанне малювання, щоденники, фотографування, релаксації та тексти самонавіювання та ін.

Загалом, проаналізувавши контент трьох провідних онлайн курсів з арт-терапії, ми можемо констатувати, що їх зміст – це емоційно-фокусовані техніки спрямовані в рамках курсу на нормалізацію емоційного стану через парситипативні механізми символізації. При цьому техніки курсу повинні були задовольняти наступним критеріям, у співставленні з тезами Е. Субботинського: 1) учасники курсу мають бути впевненими в тому, що арт-терапевтична техніка (магічне заклинання) може надприродним чином вплинути на об'єкт, 2) природа уявного

об'єкта має бути такою, що випробуваний міг контролювати свої дії щодо нього. І хоча під час курсів розкривається алгоритм роботи з клієнтом, при цьому феноменологія стану клієнта, обмеження технік та методів не розглядається, не аналізується рівень розуміння та відтворення технік курсантами.

Таким чином, якщо співставляти діапазон арт-терапевтичних технік, що пропонувались у курсах, та особливості партисипативного магічного мислення слід зазначити, що, наприклад, значна кількість використання видозмінених проєктивних методик у вигляді авторських прийомів в своєму алгоритмі містить трансформацію через символічний контекст перенесення змін елементів малюнку на зміни у життя людини. Так техніка роботи з внутрішнім критиком була реалізована через контекст імагітивної симпатії-приєднання якостей до власної поведінки, що тотожне з пророцтвами які наводить Е. Суботинський у експерименті. В курсах активно стимулюється магічне мислення мрії, - через антиципацію успіху майбутньої професійної психотерапевтичної діяльності у вигляді «Карти бажань» та трансформаційного мислення у вигляді візуалізацій. Зазначимо, що у трансформаційному мисленні створюється новий спосіб упорядкування досвіду, який дозволяє генерувати типи почуттів, форми об'єктного зв'язку та якості життя, які раніше були неусвідомленими. Однак, ці форми мислення, якщо їх культивувати у вигляді психотерапевтичного курсу самоосвіти та не піддавати аналізу психотерапевтом, підривають справжнє мислення та психологічний розвиток, замінюючи вигадану психічну реальність на зовнішню реальність, що порушує адаптивність людини.

Висновки. Узагальнюючи наведений нами матеріал, можна говорити про наступне. Проблема визначення елементів рольової моделі компетентного психолога залишається відкритою через відсутність визначених конкретних вимог до змісту його діяльності. Основними елементами, які можна віднести до цієї моделі, є наявність вищої фахової освіти та членство у певних психологічних асоціаціях, які здійснюють контроль та моніторинг за професійною компетентністю своїх членів. Невизначеність рольової моделі психолога залишає простір для її викривленого потрактування. Таке потрактування може поширюватися у широкому суспільстві крізь соціальні мережі, які не регламентують діяльність осіб, що пропонують психологічні послуги та означають себе в якості фахівця з психології. Пропоновані таким чином психологічні послуги (у т.ч. курси) переважно просуваються за допомогою яскравої привабливої подачі та придбання реклами у соціальних мережах. Відсутність контролю професійної компетентності фахівців, що поширюють психологічні послуги, та можливість просувати їх за допомогою яскравої подачі та реклами, сприяють тому, що вони (послуги) подаються крізь призму спрощеної ідеї про можливість вирішення психологом певної проблеми за допомогою певного алгоритму визначених дій.

Загалом, контент проаналізованих курсів психологічної самоосвіти об'єднує одна спільна ідея про можливість простого вирішення психологічних

проблем. А саме – виконання певних дій, інструкцій, запропонованих психологом, може певним чином вплинути на внутрішню та зовнішню дійсність споживача такого продукту. Ця ідея, у свою чергу, впливає саме з логіки магічного мислення. Це дає змогу констатувати, що подібний контент арт-терапевтичних курсів є апеляцією до емоційного магічного досвіду особистості, який при поєднанні з «розкриттям» алгоритму виконання створює ефект партисипації (участі) у психотерапевтичній діяльності на фоні, рольового дефіциту компетентностей психолога. Також, до ролі компетентного психолога, що пропонує дані інформаційні матеріали, логічно приєднується уявлення про те, що він здатен запропонувати рецепт, алгоритм вирішення певної психологічної проблеми (рольовий інфантилізм психолога або некомпетентність). А це, у свою чергу, може створювати простір для появи викривленого розуміння змісту діяльності психолога як фахівцями-психологами, так і споживачами психологічних послуг (рольовий інфантилізм).

Враховуючи вищезначене, магічне мислення може впливати на виникнення викривленого сприйняття людиною соціальних ролей (рольовий дефіцит та атрофія ролі психолога). На нашу думку, через наявність елементу невизначеності ролі психолога, магічні уявлення можуть вплітатися у її структуру та формувати уявлення про діяльність психолога як ту, що обходить принципи логічності та причинної обумовленості. Дані уявлення можуть бути результатом самостійної спроби кожною людиною, схильною до проявів магічного мислення, інтелектуально осмислити зміст діяльності психолога (що є невизначеним).

Література:

1. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» : Наказ МОН від 24.11.2020 р. № 2425. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf (дата звернення: 15.12.2021)
2. American Psychological Assosiation (APA) URL: <https://www.apa.org/education-career#highered> (дата звернення: 15.12.2021)
3. European Federation of Psychologists' Associations. URL: <https://www.europsy.eu/> (дата звернення: 15.12.2021)
4. ASPPB Handbook on Licensing and Certification Requirements. URL: <http://psybook.asppb.org/> (дата звернення: 15.12.2021)
5. Батраченко, І. Г. (1996). Психологія розвитку антиципації людини. *Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ.*
6. Горностаї, П. П. (2007). Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. *К.: Интерпресс ЛТД, 312*
7. Мірошник, З. М. (2013). Рольова структура особистості практичного психолога в контексті сучасних психологічних теорій особистості. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Психологія, (18, Вип. 4), 209-214.*
8. Панок, В. Г., & Лунченко, Н. В. (2018). Становлення психологічної служби системи освіти в контексті суспільних трансформацій в Україні. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Психологія, (58), 8-24.*

9. Панок, В. Г., Марухіна, І. В., & Романовська, Д. Д. (2020). Психологічний супровід освіти в умовах пандемії. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2).
10. Петренко, В. Ф. (2005). *Основы психосемантики*. Издательский дом " Питер".
11. Савченко, А. С. (2021). *Порівняльний аналіз клієнтів психологів та тарологів* (Doctoral dissertation, Університет імені Альфреда Нобеля).
12. Фрэйзер, Д. Д. (1983). *Золотая ветвь: Исследование магии и религии: Пер. с англ.* Политиздат.
13. Шестопалова, К. М. (2013). *Психологічні механізми взаємозв'язку антиципації та життєвої компетентності особистості* (Doctoral dissertation, Шестопалова Катерина Миколаївна.-Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара).
14. Шестопалова, К. М. (2012). Критерії життєвої компетентності української ментальності на матеріалі аналізу семантичного простору паремій. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки*, (36), 391-395.
15. Шестопалова О. П. (2016). Проблема аксіологізації системи практичної підготовки психологів при викладанні курсів консультування та психокорекції. *Збірник наукових праць Інституту психології імені ГС Костюка НАПН України. Т. VI: Психологія обдарованості.–Випуск, 13*, 234-243.
16. Ogden, T. H. (2010). On three forms of thinking: Magical thinking, dream thinking, and transformative thinking. *The Psychoanalytic Quarterly*, 79(2), 317-347.
17. Rademacher, L., Spreckelmeyer, K. N., Krach, S., & Gründer, G. (2010). Geschlechtsspezifische Unterschiede im belohnungsorientierten Verhalten: Neuronale Grundlage und klinische Relevanz. *Blickpunkt der Mann*, 8(1), 6-9.
18. Subbotsky, E. (2010). *Magic and the mind: Mechanisms, functions, and development of magical thinking and behavior*. Oxford University Press.

References:

1. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Praktychnyi psykholoh zakladu osvity» : Nakaz MON vid 24.11.2020 r. № 2425. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf (data zvernennia: 15.12.2021)
2. American Psychological Assosiation (APA) URL: <https://www.apa.org/education-career#highered> (data zvernennia: 15.12.2021)
3. European Federation of Psychologists Associations. URL: <https://www.europsy.eu/> (data zvernennia: 15.12.2021)
4. ASPPB Handbook on Licensing and Certification Requirements. URL: <http://psybook.asppb.org/> (data zvernennia: 15.12.2021)
5. Batrachenko, I. H. (1996). *Psykhohiia rozvytku antytsypatsii liudyny*. Dnipropetrovsk: Vyd-vo DDU.
6. Hornostai, P. P. (2007). *Lychnost y rol: Rolevoi podkhod v sotsyalnoi psykholohyy lychnomy*. K.: Ynterpress LTD, 312
7. Miroshnyk, Z. M. (2013). Rolova struktura osobystosti praktychnoho psykholoha v konteksti suchasnykh psykholohichnykh teorii osobystosti. *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Serii: Psykhohiia*, (18, Vyp. 4), 209-214.
8. Panok, V. H., & Lunchenko, N. V. (2018). Stanovlennia psykholohichnoi sluzhby systemy osvity v konteksti suspilnykh transformatsii v Ukraini. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni HS Skovorody. Psykhohiia*, (58), 8-24.
9. Panok, V. H., Marukhina, I. V., & Romanovska, D. D. (2020). *Psykhohichnyi suprovod osvity v umovakh pandemii*. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 2(2).
10. Petrenko, V. F. (2005). *Основы психосемантики*. Yzdatelskyi dom " Pyter".

11. Savchenko, A. S. (2021). Porivnialnyi analiz kliientiv psykhologiv ta tarologiv (Doctoral dissertation, Universytet imeni Alfreda Nobelia).
12. Fræzer, D. D. (1983). Zolotaia vetv: Yssledovanye mahyy u relyhyy: Per. s anhl. Polytyzdat.
13. Shestopalova, K. M. (2013). Psykholohichni mekhanizmy vzaiemozviazku antytsypatsii ta zhyttievoi kompetentnosti osobystosti (Doctoral dissertation, Shestopalova Kateryna Mykolaivna.-Dnipropetr. nats. un-t im. O. Honchara).
14. Shestopalova, K. M. (2012). Kryterii zhyttievoi kompetentnosti ukrainskoi mentalnosti na materialy analizu semantychnoho prostoru paremii. Naukovyi chasopys NPU imeni MP Drahomanova. Seriiia 12: Psykholohichni nauky, (36), 391-395.
15. Shestopalova O. P. (2016). Problema aksiolohizatsii systemy praktychnoi pidhotovky psykhologiv pry vykladanni kursiv konsultuvannya ta psykhokorektsii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykhologii imeni HS Kostiuka NAPN Ukrainy. T. VI: Psykholohiia obdarovanosti.– Vypusk, 13, 234-243.
16. Ogden, T. H. (2010). On three forms of thinking: Magical thinking, dream thinking, and transformative thinking. *The Psychoanalytic Quarterly*, 79(2), 317-347.
17. Rademacher, L., Spreckelmeyer, K. N., Krach, S., & Gründer, G. (2010). Geschlechtsspezifische Unterschiede im belohnungsorientierten Verhalten: Neuronale Grundlage und klinische Relevanz. *Blickpunkt der Mann*, 8(1), 6-9.
18. Subbotsky, E. (2010). *Magic and the mind: Mechanisms, functions, and development of magical thinking and behavior*. Oxford University Press.